

Elfde Internationale Taalkunde-Olympiade

Manchester (Groot-Brittannië), 22–26 juli 2013

Opgaven van de individuele wedstrijd

Schrijf de formulering van de opgave niet over. Schrijf de oplossing van elke opgave op een apart vel (of vellen) papier. Zet op elk vel het nummer van de opgave, je plaatsnummer en je achternaam. Dit om te zorgen dat je antwoorden op de juiste manier worden nagekeken.

Beargumenteer je antwoorden goed. Ook een geheel correct antwoord levert minder punten op als het niet wordt uitgelegd.

Opgave Nr 1 (20 punten). Gegeven zijn enkele woorden in het Yidiny evenals hun vertalingen in het Nederlands:

guda:ga	hond	gudagabi	andere hond
bupa	vrouw	gaʒagimba:m	vanaf een blanke man
wagu:ʒa	man	bijʒi:ngu	voor een horzel
muyubara	vreemdeling	bimbi:n	van een vader
gaʒagimba:gu	voor een blanke man	muʒam	moeder
bamagimbal	zonder mens	bijʒi:nmu	vanaf een horzel
bama:gu	voor een mens	maju:rbi	andere kikker
bimbi:bi	andere vader	bupagimbal	zonder vrouw
mularigu	voor een ingewijde	bajigalni	van een schildpad
mularini	van een ingewijde	ʒudu:lumuʒay	met een duif
bupa:m	vanaf een vrouw		

Het teken “:” geeft aan dat de voorafgaande klinker is lang.

(a) Markeer de lange klinkers (als er zijn): **mugaʒumu** vanaf een visnet
waʒalgu voor een boemerang

(b) Markeer de lange klinkers (als er zijn) en vertaal naar het Nederlands:
baman, bupabi, majurmuʒay, muʒamni.

(c) Vertaal naar het Yidiny:
van een vreemdeling, voor een visnet, vader, vanaf een kikker,
zonder man, van een duif, schildpad, zonder boemerang.

⚠ Het Yidiny behoort tot de Pama-Nyungaanse taalfamilie. Het wordt door ongeveer 150 mensen gesproken in de Australische staat Queensland. **ʒ, ŋ, ɲ, ɽ** zijn medeklinkers.

—*Bozhidar Bozhanov, Ivan Derzhanski*

Opgave Nr 2 (20 punten). Gegeven zijn enkele woorden in het Toendrajoekagiers evenals hun vertalingen in het Nederlands in willekeurige volgorde:

ilennime, joqonnime, saancohoje, johudawur, ilenlegul, cireme, johul, aariinmøŋer, joqodile, møŋer, ciremennime, joqoncohoje, saadoŋoj, uoduo, oŋoj, aariinjohul, uodawur, joqol

schot, houten kist, neus, vogel, Jakoets mes, hertenvoer,
tas, geweerloop, paard, neusfoedraal, houten huis, kleinkind,
donder, Jakoet, wieg, troep herten, houten mes, nest

(a) Bepaal wat bij elkaar hoort.

(b) Het woord *ewce* betekent ‘puntje, spits’. Vertaal naar het Nederlands:

aarii, aariidoŋoj, ciremedawur, ile, johudewce, legul, saal, saannime, uo.

Twee van deze woorden hebben dezelfde betekenissen als twee woorden in de gegevens.

(c) Het woord *cuo* betekent ‘ijzer’. Vertaal naar het Joekagiers:

ijzervogel, gesnurk, puntje van een mesblad, voedselzak.

Als je niet zeker weet hoe je een woord moet vertalen, verklaar waarom.

⚠ Het Toendrajoekagiers is de taal van een kleine populatie in Noordoost-Siberië. Het wordt slechts gesproken door enkele tientallen meestal oudere mensen, aangezien vele Joekagiers het hebben verlaten ten gunste van het Russisch of een van de talen van hun talrijker burens, die vaak dragers van geavanceerdere materiële culturen zijn (zoals de Jakoets).

Een neusfoedraal dient om de neus tegen de kou te beschermen.

—*Ivan Derzhanski*

Opgave Nr 3 (20 punten). Gegeven zijn enkele woorden en woordgroepen in het Pirahã en vereenvoudigde transcripties van hun uitspraak in normale spraak:

<i>bagiai baabi</i>	ba.gia. ¹ baa.bi	slechte dief
<i>bahoigatoi</i>	ba.hoi.ga. ¹ toi	varken
<i>bahoigatoi baihiigi</i>	ba. ₂ hoi.ga.to.bai. ¹ hii.gi	langzaam varken
<i>giopai</i>	gio. ¹ pai	hond
<i>giopai hoigi</i>	gio.pa. ¹ hoi.gi	vuile hond
<i>giopai sabi</i>	gio.pa. ¹ sa.bi	kwade hond
<i>giopai xaibogi</i>	₂ gio.pa. ¹ ai.bo.gi	snelle hond
<i>hixi</i>	hi. ¹ ?i	rat
<i>hixi xitaxi</i>	hi.? ¹ ii. ¹ ta.i.? ¹ i	zwarte rat
<i>kagahoaogii toio</i>	ka.ga.ho.ao.gi.to. ¹ io	oude papaja
<i>kagaihiai</i>	ka. ¹ gai.hi.ai	jaguar
<i>kagaihiai baagiso</i>	ka.gai. ₂ hia. ¹ baa.gi.so	vele jaguars
<i>kagaihiai xaibogi</i>	ka.gai. ₂ hia. ¹ ai.bo.gi	snelle jaguar
<i>kagihai</i>	ka.gi. ¹ hi	wesp
<i>kahai baihiigi</i>	ka. ₂ ha.bai. ¹ hii.gi	langzame pijl
<i>kaibai xogiai</i>	kai. ¹ bao.gi.ai	grote aap
<i>kaoaibogi</i>	kao. ¹ ai.bo.gi	oerwoudgeest
<i>kaoaibogi sabi</i>	kao.ai.bo.gi. ¹ sa.bi	kwade oerwoudgeest
<i>koxopa</i>	ko.ʔo. ¹ pa	maag
<i>pihaogixisoaiipi</i>	pia.hao.gi.ʔi.so. ¹ ai.pi	kookbanaan
<i>poogaihiai</i>	poo. ¹ gai.hi.ai	banaan
<i>tagasaga</i>	ta.ga. ¹ sa.ga	machete
<i>xabagi</i>	¹ ʔa.ba.gi	toekan
<i>xabagi giisai</i>	ʔa.ba.gi.gii. ¹ sai	deze toekan
<i>xagai</i>	ʔa. ¹ gai	krom
<i>xaogii</i>	¹ ʔao.gii	buitenlandse vrouw
<i>xibogi</i>	¹ ʔi.bo.gi	melk
<i>xiga</i>	¹ ʔi.ga	hard
<i>xiaapisi</i>	ʔii. ¹ aa.pi.si	huls
<i>xisipoai</i>	ʔi.si.po. ¹ ai	vleugel
<i>xisitai xagai</i>	ʔi.si. ¹ taa.gai	krom veer
<i>xisoobai</i>	ʔi. ¹ soo.bai	otter
<i>xogiai</i>	ʔo.gi. ¹ ai	groot

toekan

Noteer hoe de volgende woorden en woordgroepen worden uitgesproken:

<i>xaabi</i>	dun	<i>bigi</i>	grond	<i>poogaihiai toio</i>	oude banaan
<i>xaapisi</i>	arm	<i>kagahoaogii</i>	papaja	<i>xabagi kapioxio</i>	andere toekan
<i>xitiixisi</i>	vis	<i>kaibai</i>	aap	<i>xabagi xogiai</i>	grote toekan
		<i>kapiigaiitooi</i>	potlood		

△ Het Pirahã is de inheemse taal van de geïsoleerde Pirahã stam van Amazonas, Brazilië. Het is de enige overgebleven lid uit de Murataalfamilie.

[ʔ] is een medeklinker (de zogenoemde glottisslag). [h] = *h* in het Engelse woord *hat*. Het teken “.” toont de lettergreepgrenzen. Het teken “¹” voor een lettergreep geeft hoofdklemtoon aan. Het teken “₂” voor een lettergreep geeft bijklemtoon aan (als er een is). —Artūrs Semeniūks

Opgave Nr 4 (20 punten). Gegeven zijn enkele zinnen in het Muna evenals hun vertalingen in het Nederlands:

1. *murihino andoandoke dofoni we molo.*
De leerlingen van de Aap klimmen op de berg.
2. *lambuku nakumodoho.*
Mijn huis zal ver zijn.
3. *lambuhindo lagahi nofanaka.*
De huizen van de mieren zijn warm.
4. *lagahino damumaa kaleino robhine.*
Zijn mieren zullen de banaan van de vrouw eten.
5. *a dhini nofumaa ndokehiku.*
De demon eet mijn apen.
6. *robhineno naghumoli lambuno adhiadhini.*
Zijn vrouw zal het huis van de Demon kopen.
7. *a kontuhi namanaka.*
De stenen zullen warm zijn.
8. *a robhinehi dakumala we andoandoke.*
De vrouwen zullen naar de Aap gaan.
9. *a murihi dosuli we lambuhi.*
De leerlingen komen weer naar de huizen.
10. *lagahino muriku dokodoho.*
De mieren van mijn leerling zijn ver.
11. *adhiadhini nododo molondo.*
De Demon snijdt hun berg.

(a) Vertaal naar het Nederlands:

12. *andoandoke nogholi lagahiku.*
13. *a dhinihi dasumuli we murindo robhinehi.*

(b) Vertaal naar het Muna:

14. De Mier zal op de steen van de leerling klemmen.
15. De mieren gaan naar de Demon.
16. De apen van mijn vrouwen zullen mijn bananen snijden.
17. De bergen van de aap zijn ver.

⚠ Het Muna behoort tot de Austronesische taalfamilie. Het wordt door ongeveer 300 000 mensen gesproken in Indonesië.

De onderstreepte namen behoren tot personages in sprookjes.

—Ksenia Gilyarova

Opgave Nr 5 (20 punten). In een reeks experimenten uitgevoerd in Carnegie Mellon University (Pittsburgh, VSA) in 2010 werden aan vrijwilligers eerstens Engelse woorden getoond, terwijl de activiteit op verschillende plekken van hun hersenen werd gemeten. Daarna werden de vrijwilligers gevraagd over andere woorden uit een vooraf geselecteerde lijst van 60 woorden na te denken, terwijl de onderzoekers weer hun hersenactiviteit maten. Met behulp van de verkregen gegevens konden de onderzoekers heel succesvol afleiden van welke woorden de deelnemers dachten.

Hieronder vind je enkele gegevens over de activiteit op vier hersenplekken, afhankelijk van het woord waarvan de vrijwilligers dachten.

Woord	Vertaling	Plek A	Plek B	Plek C	Plek D
<i>airplane</i>	vliegtuig	hoog	laag	laag	hoog
<i>apartment</i>	appartement	hoog	laag	laag	hoog
<i>arm</i>	arm	laag	hoog	laag	laag
<i>corn</i>	maïs	laag	laag	hoog	laag
<i>cup</i>	beker	laag	laag	hoog	laag
<i>igloo</i>	iglo	hoog	laag	laag	laag
<i>key</i>	sleutel	hoog	hoog	laag	laag
<i>lettuce</i>	sla	laag	laag	hoog	hoog
<i>screwdriver</i>	schroevendraaier	laag	hoog	laag	hoog

Hieronder wordt dezelfde informatie gegeven op nog zes woorden waarvan de vrijwilligers dachten: *bed* 'bed', *butterfly* 'vlinder', *cat* 'kat', *cow* 'koe', *refrigerator* 'koelkast', *spoon* 'lepel'.

Woord	Plek A	Plek B	Plek C	Plek D
1	laag	laag	hoog	hoog
2	laag	laag	hoog	laag
3	hoog	laag	laag	laag
4	laag	laag	laag	hoog
5	laag	hoog	hoog	laag
6	laag	laag	laag	laag

Bepaal wat bij elkaar hoort.

—*Boris Iomdin*

Redactie: Svetlana Burlak, Ivan Derzhanski, Hugh Dobbs, Dmitry Gerasimov, Ksenia Gilyarova, Stanislav Gurevich (hoofdredacteur), Gabrijela Hladnik, Boris Iomdin, Bruno L'Astorina, Jae Kyu Lee, Aleksejs Peguševs, Maria Rubinstein, Daniel Rucki, Rosina Savisaar, Artūrs Semēņuks, Pavel Sofroniev, Todor Tchervenkov.

Nederlandse tekst: Ivan Derzhanski.

Succes!